Ба Шурои диссертатсионии 6D.KOA-043-и назди Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон (734012, ш. Душанбе, кӯч. М. Мастонгулов 3)

Тақризи

муқарризи расмӣ ба диссертатсияи Завқизода Солеҳ Амин дар мавзуи "Интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: масъалаҳои назариявӣ-амалӣ ва ташкилию ҳуқуқӣ" барои дарёфти дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ пешниҳод шудааст

Мутобиқати диссертатсия ба ихтисос ва самти илм, ки аз рӯйи он диссертатсия ба ҳимоя пешниҳод шудааст. Диссертатсияи Завқизода Солеҳ Амин ба шиносномаи ихтисоси 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ, ки аз ҷониби Комиссияи олии аттестатсионии назди Президенти Ҷумҳурии Тоҷикистон тасдиқ шудааст, мутобиқ мебошад.

Мубрамии мавзуи таҳқиқот. Ҳангоми таҳқиқи масъалаҳои танзими ҳуқуқии интихоб, тайёр намудан, такмили ихтисоси судяҳо ва меъёрҳои этикаи касбии онҳо омӯзиши таҷрибаи байналмилалӣ ва давлатҳои хориҷӣ хеле муҳим аст. Зеро омӯзиш, таҳлил ва қиёси ҳуқуқии санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ ва давлатҳои хориҷӣ дар самти интихоб, таъин ва тайёр намудани судяҳо бо қонунгузории миллӣ имкон медиҳад, ки моҳият ва хусусиятҳои гуногуни мавзуи таҳқиқшаванда муайян карда шавад. Ҳангоми қабул намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқӣ, такмил додани қонунгузорӣ, инчунин зимни таҳлили дилхоҳ масъалаҳои ҳуқуқӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ мавриди омӯзиш ва истифода қарор мегиранд, ки ин амалия ба мукаммал гардонидани қонунгузории миллӣ мусоидат менамояд. Дуруст истифода бурдани меъёрҳои санадҳои байналмилалӣ бо назардошти хусусиятҳои миллӣ имкон медиҳад, ки фаъолияти соҳаҳои ҳаёти ҷамъиятӣ беҳтар карда шавад.

Масъалаи интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳо дар сиёсати дилхоҳ давлат мавқеи марказиро доро буда, дар ин намуди танзими ҳуқуқӣ баъзе умумиятҳо ҷой доранд, вале дар таҷрибаи ҳар давлат ин масъалаҳо аз рӯйи хусусиятҳои ба ин ё он давлат хос амалӣ карда мешаванд. Айни замон дар ҷомеаи муосир намунаи ягонаи аз ҷониби аксар давлатҳо умумипазируфташуда оид ба интихоб ва тайёр намудани кадрҳои ҳокимияти судӣ – судяҳо ва номзадҳо ба вазифаи судя мавҷуд нест. Ҳар як давлат низоми ба худ хоси интихоби судяҳоро дошта, хоҳу нохоҳ ба анъанаҳои таърихӣ, сиёсати давлатӣ ва меъёрҳои байналмилалӣ такя менамояд.

Диссертант Завқизода С.А. дар кори илмии худ як қатор санадҳои байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ ба монанди, Федератсияи Россия, ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Ӯзбекистон, Қирғизистон, Олмон, Фаронса ва ИМА-ро мавриди таҳлил ва омӯзиш қарор дода, паҳлуҳои мусбати раванди интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳои ин давлатҳоро муайян намуда, дар шакли нуктаҳои илмии асоснок ва тавсияҳои амалӣ пешниҳод намудааст, ки ин мубрамии мавзуи интихобкардаро исбот месозад. Диссертант дуруст қайд менамояд, ки меъёрҳои байналмилалӣ новобаста аз он ки аз ҷониби кадом мақоми байналмилалӣ пешниҳод мешаванд ва хусусияти ҳатмӣ ва тавсиявӣ доштанашон дар шароити ҷаҳонишавии ҳуқуқҳои мухталиф бояд ҳатман бо назардошти хусусиятҳои низоми ҳуқуқии миллӣ ва талаботи ҷомеаи муосир ба низоми ҳуқуқии миллӣ роҳ ёбанд (саҳ. 28).

Муаллиф дар самти интихоб, тайёр намудан, такмили ихтисоси судяҳо ва меъёрҳои этикаи байналмилалии судяҳо санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалии зеринро мавриди омӯзишу таҳлил қарор додааст:

- Хартияи аврупоӣ оид ба мақоми судяҳо;
- Хартияи умумиҷаҳонии судяҳо;

- Принсипҳои Бангалории рафтори судяҳо;

- Принсипҳои асосии мустақилияти мақомоти судӣ;

- Тадбирҳои самараноки амалисозии Принсипҳои асосии мустақилияти мақомоти судӣ;

- Принсипҳои роҳбарикунанда марбут ба нақши шахсоне, ки таъқиботи судиро амалӣ менамоянд;

- Стандартҳои минималии мустақилияти судяҳо;

Хулосаи № 1 (2001) Шурои машваратии судяҳои Аврупо барои Кумитаи Вазирони Шурои Аврупо оид ба стандартҳои мустақилияти мақомоти судӣ ва ивазанашавандагии судяҳо (тавсияи № r (94) 12) (саҳ. 29). Ба ақидаи муаллиф ин санадҳои байналмилалӣ аз ҷониби ташкилотҳои бонуфузи байналмилалӣ дар ҳамкорӣ бо судяҳо ва ҳуқуқшиносони собиқадор бо назардошти ба инобат гирифтани таҷрибаи пешқадами давлатҳои Аврупоӣ ва мушкилиҳои дар ин самт ҷойдошта таҳия шудаанд. Аз ҷумла, Хартияи аврупоӣ оид ба мақоми судяҳо, Хулосаҳои Шурои машваратии судяҳои Аврупо бевосита бо иштироки давлатҳои Шурои Аврупо қабул шудаанд, ки дар фаъолияти судҳои давлатҳои аъзои он ба пуррагӣ истифода мегарданд. Меъёрҳои ин санадҳои байналмилалиро судяҳои ҳар як давлати Аврупоӣ ва ҷаҳон метавонанд дар фаъолияти худ ба роҳбарӣ гиранд (саҳ. 30). Мо ба ақидаи диссертант розием, ки санадҳои байналмилалии мазкури хусусияти тавсиявидошта аз ҷониби Тоҷикистн эътироф нагардида бошанд ҳам, вале мазмуну моҳияти онҳоро ҳангоми қонунэҷодкунӣ ва мукаммалгардонии қонунгузории миллӣ баръало мушоҳида кардан мумкин аст (саҳ. 30).

Аз ҷумла муаллиф қайд менамояд, ки яке аз санадҳои байналмилалие, ки масъалаҳои вобаста ба интихоб, тайёр намудан, ҷобаҷогузорӣ ва умуман фаъолияти касбӣ ва ғайрикасбии судяро ба тариқи васеъ фаро гирифтааст-Хартияи аврупоӣ оид ба мақоми судяҳо мебошад. Дар банди 1.1-и Хартияи аврупоӣ оид ба мақоми судяҳо

пешбинӣ шудааст, ки ҳадафи мақоми судяҳо иборат аз таъмини салоҳият, мустақилият ва беғаразист, ки ҳар як шаҳрванд ҳуқуқ дорад аз судҳо ва аз ҳар судяе, ки ҳимояи ҳуқуқҳояш ба ӯ супорида шудааст, адолатро интизор шавад. Хартия имконияти қабул ва татбиқи ҳама гуна меъёрҳо ё расмиётеро, ки метавонад эътимод ва боввариро дар бораи салоҳият, мустақилият ва беғаразии онҳо халалдор кунад, истисно мекунад. Муаллиф аз Хартия принсипҳои бунёдии мақоми судя, аз ҷумла тартиби интихоб, қатъ намудани салоҳият, мустақилият ва роҳҳои аз байн бурдани таъсиррасониҳоро ба мустақилияти судя ва адолати судӣ овардааст, ки ин барои таҷрибаи миллӣ мувофиқи аст. Хартияи аврупоӣ оид ба мақоми судяҳо пешбинӣ менамояд, ки барои ҳар як давлати Аврупоӣ принсипҳои бунёдии мақоми судяҳо бо меъёрҳои ҳуқуқии дохилии худи ҳамон давлат, ки дар сатҳи қонунгузорӣ қабул мегарданд, муқаррар карда мешавад (саҳ. 31). Дар Хартия гуфта мешавад, ки барои қабули ҳама гуна қарор дар бораи интихоб, таъин, адои вазифаи судягӣ ва қатъ кардани он Хартия иштироки мақоми мустақилро, ки ҳадди ақал нисфи аъзои он судяҳои аз ҷониби коллегияи судяҳо дар асоси қоидаҳои кафолатнок интихобшуда ва аз тобеияти ҳокимияти иҷроия ва қонунгузор озод мебошанд, пешбинӣ менамояд (саҳ. 32). Диссертант дар асоси таҳлил ва муқоиса ишора менамояд, ки маҳз ҳамин меъёрҳои Хартия дар таҷрибаи аксари давлатҳои дунё ба монанди Федератсияи Россия, ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Ӯзбекистон, Қирғизистон ва Тоҷикистон ҳамчун меъёрҳои калидӣ мушоҳида мешаванд, онҳо бо қонунгузориҳои миллӣ ба танзим даровварда шудаанд ва бо механизмҳои ҳуқуқии ба хусусиятҳои миллии ин давлатҳо хос амалӣ карда мешаванд (саҳ. 32).

Таҳқиқоти диссертатсионии Завқизода С.А. аз муқаддима, ду боб, панҷ зербоб, хулоса, тавсияҳо, рӯйхати адабиёти истифодашуда ва

рӯйхати интишороти илмии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ иборат мебошад.

Боби якуми диссертатсия – **“Асосҳои ташкилӣ-ҳуқуқии интихоб ва тайёр намудани судяҳо”** ном дошта, дар он муаллиф масъалаҳои назариявӣ, амалӣ ва ташкилию ҳуқуқии интихоб ва тайёр намудани судяҳо, мухтаво ва моҳияти мухтасари санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ва тавсияҳои онҳо, инчунин таҷрибаи пешқадами давлатҳои хориҷӣ ба монанди Иёлоти Муттаҳидаи Амрико, Фаронса, Ҷумҳурии Федеративии Олмон, Федератсияи Россия, ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Ӯзбекистон, Қирғизистон ва хулосаву тавсияҳои Шурои Машваратии Судяҳои Аврупоро якҷоя бо асосҳои меъёрии ҳуқуқии ватанӣ дар самти мазкур мавриди таҳлил қарор додааст. Ба андешаи муаллиф ҳангоми қабул намудани санадҳои меъёрии ҳуқуқии миллӣ, инчунин зимни таҳлили дилхоҳ масъалаҳои ҳуқуқӣ, санадҳои меъёрии ҳуқуқии байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ мавриди омӯзиш қарор дода мешавад, ки ин ба мукаммал гардонидани қонунгузории миллӣ мусоидат менамояд. Дуруст истифода намудан аз таҷрибаи байналмилалӣ бо назардошти хусусиятҳои ҳуқуқии миллӣ имкон медиҳад, ки фаъолияти соҳа бо меъёрҳои ҳуқуқии дуруст интихобшуда афзалиятнок, арзишманд ва ба талаботи ҷомеаи муосир мувофиқ ба танзим дароварда шуда, ба боз ҳам беҳтар гардидани фаъолияти судя ва сифати адолати судӣ оварда расонад (саҳ. 18).

Боби дуюми диссертатсия – **“Таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳо”** аз се зербоб иборат буда, дар доираи он муаллиф консепсияи таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳо, тарз ва усулҳои гуногуни таълим, бозомӯзӣ, тайёркунӣ ва такмили ихтисоси судяҳои давлатҳои хориҷӣ, раванди таълим дар муассисаҳои таълимии судяҳои давлатҳои пешрафтаи дунё, аз ҷумла давлатҳои таҳқиқшавандаро мавриди омӯзиш ва таҳқиқ қарор додааст. Дар ин замина омӯзиши санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ва таҷрибаи пешқадами давлатҳои хориҷӣ дар самти таълим ва такмили ихтисос барои пешниҳоди консепсияи намунавии миллии

таълим ва такмили ихтисоси судяҳо, ки он ба тайёр намудани кадрҳои ба талаботи муосир ҷавобгӯ ва беҳтар гаштани сифати адолати судӣ оварда мерасонад, асос гардидааст.

Муаллиф қайд менамояд, ки раванди такмили ихтисоси судяҳо ва тайёр намудани номзад ба вазифаи судя салоҳиятнокии касбии судяҳоро таъмин менамояд. Тайёрии касбӣ бояд, ки ба талаботи муосир нисбат ба масъалаҳои судӣ тарзе мутобиқ гардонида шавад, ки он ҳамчун унсури асосӣ ва самараноки баамалбарории адолати судӣ хизмат намояд. Ба андешаи муаалиф дар таҷрибаи байналмилалӣ ва як қатор давлатҳои Аврупо ба ду шакли таълим бештар аҳамият дода мешавад, яке таълим барои судяҳои нав ба фаъолият оғознамуда ва дигаре барои судяҳои амалкунанда, ки охиринро такмили ихтисоси мунтазам ё худ таълими муттасил меноманд (саҳ. 105).

Диссертант дар асоси таҳлилҳои хеш дуруст пешниҳод намудааст, ки номзадҳои ба вазифаи судя пешбаришаванда ва коромӯз-судяҳо мисли таҷрибаи Ҷумҳурии Федеративии Олмон, Қазоқистон, ИМА ва ғайра бо мақсади шинос гардидани фаъолияти адвокатӣ ва принсипҳои фаъолияти онҳо ба як давраи муайяни таҷрибаомӯзӣ ба мақомоти прокуратура ва адвокатура низ сафарбар карда шаванд, зеро барои судя шиносоӣ бо моҳияти фаъолияти ин мақомот хело муҳим мебошад (саҳ. 128)

Ҳамзамон диссертант таҳқиқотҳои алоҳида дар самти нақши меъёрҳои этикаи касбии судя дар раванди тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳоро анҷом додааст. Муаллиф қайд менамояд, ки ҷомеаи муосирро бе меъёрҳои ахлоқӣ тасаввур кардан мушкил аст. Одатан барои ҳар як касбу кори алоҳидаи ҷомеа меъёрҳои ахлоқии касбӣ ва ё этикаи касбӣ муқаррар шудааст. Меъёрҳои ахлоқӣ дар раванди татбиқгардӣ бо меъёрҳои ҳуқуқӣ бархӯрд намуда, меъёрҳои нави ҳуқуқӣ ва ё баръакс ахлоқиро ба вуҷуд меоранд. Ҳангоми фаъолияти судя ва дар раванди амалӣ намудани фаъолияти касбии ӯ дараҷаи ҳифз гардидани

ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд, риоя ва ё поймол гаштани онҳо бо ахлоқ вобастагии зич дорад (саҳ. 150). Диссертант дуруст қайд менамояд, ки судя дар фаъолияти касбии хеш аз номи давлат санади судӣ қабул мекунад ва он дар баробари талаботи қонунгузорӣ асоснок ва қонунӣ буданаш, инчунин бояд холисона, беғаразона, бовиҷдонона ва бо риояи таъмини баробарии тарафҳо, ки онҳо талаботи меъёрҳои ахлоқӣ мебошанд, таҳия гардад. Бинобар муҳим будани моҳияти санадҳои судӣ омӯзиш ва донистани меъёрҳои ахлоқии миллӣ ва байналмилалӣ барои фаъолияти судя аҳамияти калон дошта, омӯзишу риояи онҳо дар марҳилаҳои интихоб, тайёр намудан ва ҷобаҷогузории кадрҳои мақомоти судӣ шарт ва зарур аст ва ин иртибот аз мубрамии масъала шаҳодат медиҳад (саҳ 150).

Дараҷаи навгонии натиҷаҳои дар диссертатсия бадастомада ва нуктаҳои илмие, ки барои ҳимоя пешниҳод шудаанд. Навгонии илмии таҳқиқоти диссертатсионии Завқизода С.А. аз он иборат аст, ки аввалин маротиба дар даврони истиқлолияти давлатӣ дар илми ҳуқуқшиносии ватанӣ масъалаҳои назариявӣ, амалӣ ва ташкилию ҳуқуқии интихоб, тайёр намудан, ҷобаҷогузорӣ, таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳо ва номзадҳо ба вазифаи судя, коромӯз-судя, асосҳои назариявӣ ва заминаҳои ҳуқуқии этикаи касбии судя, мафҳум ва моҳияти онҳо, бо истифодаи усули таҳлили муқоисавии ҳуқуқӣ бо санадҳои байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ анҷом дода шудааст.

Вазифаҳои таҳқиқот. Муаллиф барои расидан ба мақсадҳои дар таҳқиқот гузошташуда иҷрои як қатор **вазифаҳоро** зарур шуморидааст, аз ҷумла:

- омӯзиш ва таҳлили асосҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ва таҷрибаи пешқадами Федератсияи Россия, ҷумҳуриҳои Қазоқистон, Ӯзбекистон, Қирғизистон, Ҷумҳурии Федеративии Олмон, Фаронса ва ИМА дар самти интихоб, тайёр намудан, таълим ва такмили ихтисоси судяҳо ва номзадҳо ба вазифаи судя, ба роҳ мондани консепсия, барномаи таълимӣ ва тайёрии

номзад ба вазифаи судя, коромӯз-судя дар муассисаҳои таълимии давлатҳои таҳқиқшаванда ва дар ин замина пешниҳод намудани шакл ва усулҳои муосири таълим ва такмили ихтисоси судяҳо;

- омӯзиш ва таҳлили асосҳои ҳуқуқии интихоб, тайёр намудан, таълим ва такмили ихтисоси судяҳо ва номзадҳо ба вазифаи судя дар Ҷумҳурии Тоҷикистон;

- муайян намудани давраҳои ташаккул ва инкишофи асосҳои меъёрии ҳуқуқии танзимкунандаи интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон бо назардошти такмили сохтори судӣ ва тобеияти идоравӣ;

- дар асоси таҳқиқот таҳия ва пешниҳоди консепсияи таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳо;

- бо истифода аз усули таҳлили муқоисавии ҳуқуқӣ, гузаронидани таҳлили қонунгузорӣ ва таҷрибаи миллӣ бо санадҳои байналмилалӣ ва таҷрибаи пешқадами давлатҳои хориҷии таҳқиқшаванда, бо мақсади манзур намудани пешниҳодҳои ба талаботи замони муосир мувофиқи интихоб, тайёр намудан, таълим, такмили ихтисоси судяҳо ва меъёрҳои этикаи касбии судя;

- дар қонунгузории миллӣ пешниҳод намудани мафҳумҳо ва тафсири номзадҳои ба вазифаи судя пешниҳодшавандае, ки дар вазифаи судя фаъолият мекунанд, номзад ба вазифаи судя, коромӯз-судя ва номзадҳои бори аввал ба вазифаи судя пешбаришаванда;

- муайян намудани таъминоти ташкилӣ-ҳуқуқӣ, методии раванди таълим ва такмили ихтисос дар Маркази таълимии судяҳои назди Суди Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон ва пешниҳод намудани сохтори асосноки ташкилии он;

- коркард ва шарҳу тавзеҳ додани мафҳум, моҳият ва принсипҳои этикаи байналмилалии судя ва нақши онҳо дар низоми интихоб, тайёр намудан ва такмили ихтисоси судяҳо ва номзадҳо ба вазифаи судя;

- таҳия ва пешниҳод намудани ҷадвали таҳлилӣ-муқоисавӣ оид ба талаботи Кодекси этикаи судяи Ҷумҳурии Тоҷикистон ва кодексҳои этикаи судяи давлатҳои хориҷӣ.

Бо боварӣ гуфта метавонем, ки муаллиф аз иҷрои вазифаҳои дар наздаш гузошташуда ба хубӣ баромадааст, зеро аз таҳлил ва пешниҳоди нуктаҳо ва тавсияҳои амалӣ дида мешавад, ки ин вазифаҳо дақиқу мукаммал иҷро гардидаанд.

Асоснокӣ ва эътимоднокии хулосаҳо ва тавсияҳои дар диссертатсия зикршуда. Эътимоднокии натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионии Завқизода С.А. ба таҳлили асоснок, воқеъбинона ва ҳаматарафаи паҳлуҳои назариявӣ, амалӣ ва ташкилию ҳуқуқии интихоб, тайёр намудан, таълим ва такмили ихтисоси судяҳо, номзадҳо ба вазифаи судя, талаботи этикаи касбии судя, таҳлили натиҷа ва хулосаҳо, мафҳумҳо, ақидаҳо ва пешниҳодҳои назариявию амалии муаллиф, таҳлили муқоисавӣ-ҳуқуқии таҷриба ва қонунгузории миллӣ бо санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ бо дарёфт ва пешниҳодҳои афзалиятноки муосири усулҳои интихоб, тайёр намудан, таълим ва такмили ихтисоси судяҳо, номзадҳо ба вазифаи судя, коромӯз-судяҳо ва кодекси этикаи касбии судя асос меёбанд.

Аҳамияти назариявӣ ва амалии таҳқиқот. Хулосаву пешниҳодҳои назариявӣ ва амалие, ки бо истифодаи таҳлили воқеии муқоисавии ҳуқуқии қонунгузории миллӣ, байналмилалӣ ва таҷрибаи давлатҳои хориҷӣ анҷом дода шудаанд, барои илми ҳуқуқшиносӣ ва таҷрибаи судии ватанӣ аҳамияти калон дошта, ба такмили қонунгузории соҳавӣ заминаи мусоид муҳайё месозад. Татбиқи пешниҳодҳои назариявӣ ва амалӣ метавонад ба ташаккул ва рушди низоми интихоб, тайёр намудан, таълим, такмили ихтисоси судяҳо, номзадҳо ба вазифаи судя ва меъёрҳои этикаи касбӣ мусоидат намояд.

Ҳамзамон як қатор пешниҳоду таклифҳои назариявӣ, илмӣ, ташкилӣ ва амалии рисолаи мазкурро бо ташкили курсҳои махсус дар барномаҳои

таълимии ихтисоси ҳуқуқшиносии донишгоҳҳои ҷумҳурӣ метавон мавриди татбиқ қарор дод.

Саҳми шахсии довталаби дарёфти дараҷаи илмӣ дар таҳқиқот аз он иборат аст, ки таҳқиқоти илмии ӯ, аз ҷумла таҳлилҳои назариявӣ ва амалӣ, нуқтаҳои илмии пешниҳоднамуда ва хулосаҳо дастоварди мустақилона ва бевоситаи муаллиф буда, асоснокӣ ва мубрамии онҳо тасдиқи худро ёфтаанд.

Тасвиб ва амалисозии натиҷаҳои диссертатсия. Натиҷаҳои таҳқиқоти диссертатсионӣ дар кафедраи ҳуқуқи судӣ ва назорати прокурории факултети ҳуқуқшиносии Донишгоҳи миллии Тоҷикистон муҳокима ва тасдиқ гардида, дастовардҳои илмии муаллиф вобаста ба мавзуъ дар конференсияҳои анъанавии ҳарсолаи факултети ҳуқуқшиносӣ, конференсияҳои ҷумҳуриявӣ ва байналмилалӣ ба шакли маъруза пешниҳод шудаанд, аз ҷумла дар:

– Конференсияи байналмилалии илмию амалӣ бахшида ба таҷлили рӯзи қабули Эъломияи умумии ҳуқуқи инсон дар мавзуи “Ҳуқуқи инсон: мушкилот, роҳи ҳал ва дурнамо”, мавзуи маърӯза: “Принсипҳои ҳимояи судии ҳуқуқи инсон”. (Душанбе, соли 2019);

– Конференсияи байналмилалии маҷозии Технологияҳои муосири рақамии HR ҳангоми интихоби номзадҳо ба вазифаи судя, баҳодиҳии фаъолият ва пешниҳоду ҷобаҷогузории судяҳо, мавзуи маърӯза: “Опыт Таджикистана при отборе и подготовке судей и кандидатов на должность судьи-применение современных технологий”. (Душанбе, соли 2020);

– Конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ бахшида ба таҷлили рӯзи “Ҳуқуқи инсон” дар мавзуи “Масъалаҳои назариявии амалисозии ҳуқуқи инсон дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”, мавзуи маърӯза “Этикаи касбии судя ва ҳуқуқу озодиҳои инсон ва шаҳрванд”: (Душанбе, соли 2020);

– Конференсияи ҷумҳуриявии илмию амалӣ бахшида ба 30-солагии Иҷлосияи тақдирсози XVI Шурои Олии Ҷумҳурии Тоҷикистон дар мавзуи “Рушди фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ дар Ҷумҳурии Тоҷикистон”. Мавзуи

маърӯза “Инкишофи падидаи такмили ихтисоси судяҳо дар Ҷумҳурии Тоҷикистон: дастовард ва дурнамо”: (Душанбе, соли 2022).

Новобаста аз муваффақиятҳои ишорашуда, дар рисолаи илмӣ баъзе масъалаҳои баҳсноку норавшан ҷой доранд ва онҳоро ба таври зайл метавон иброз намуд:

1. Муаллиф дар таҳқиқоти хеш барои расидан ба мақсадҳои дар таҳқиқот гузошташуда иҷрои як қатор вазифаҳоро зарур шуморидааст, ки яке аз онҳо “дар асоси таҳқиқот таҳия ва пешниҳоди консепсияи таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳо” мебошад. Дар нуктаи 4-уми ба ҳимоя пешниҳодшаванда муаллиф қайд менамояд, ки “консепсияи таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳо ва коромӯз-судяҳо бо тариқи интихоби мавзуъҳои мушаххаси назариявӣ, мурофиавӣ ва таҷрибаи судӣ, инчунин усули интерактивӣ бо истифода аз технологияи муосири рақамӣ коркард шуда, роҳандозӣ карда шавад”. Ҳамзамон муаллиф вобаста ба Консепсияи таҳсилоти муттасил дар Ҷумҳурии Тоҷикистон барои солҳои 2017-2023 ва меъёрҳои алоҳидаи он суханронӣ намуда, иброз доштааст, ки “Консепсияи таҳсилоти муттасил пажуҳиши алоҳидаро талаб мекунад. Дар ҳар сурат мо метавонем аснои амалигардонии таълим ва такмили ихтисоси судяҳо аз баъзе мафҳум ва меъёрҳои ба фаъолият алоқаманди Консепсияи мазкур мақсаднок истифода барем”. Вале муаллиф консепсияи худро дар шакли алоҳида пешниҳод накардааст. Хуб мешуд, ки диссертант консепсияи таълими муттасил ва такмили ихтисоси судяҳоро алоҳида таҳлил намуда, консепсияи муаллифии хешро пешниҳод менамуд.

2. Аз ҷониби диссертант як қатор санадҳои ҳуқуқии байналмилалӣ ба монанди Хартияи аврупоӣ оид ба мақоми судяҳо, Хартияи умумиҷаҳонии судяҳо, Принсипҳои Бангалории рафтори судяҳо, Принсипҳои асосии мустақилияти мақомоти судӣ ва ғайра оид масъалаҳои мавзуъ мавриди таҳлил қарор дода шудаанд, ки ҳеҷ кадоми

онҳо аз ҷониби Ҷумҳурии Тоҷикистон эътироф нагардидаанд. Муаллиф қайд мекард, ки зарурати чунин таҳлили васеъ аз чӣ иборат аст?

Эрод ва норасоиҳои баёнгардида ба мазмун ва моҳияти диссертатсия таъсири ҷиддӣ намерасонанд ва арзиши илмии онро коста намегардонанд.

Мутобиқати тахассуси илмии довталаб ба дараҷаи илмӣ. Диссертатсияи муаллиф ба шиносномаи ихтисос ва самти илмҳои фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ буда, хусусияту аҳамияти ҳуқуқӣ, таърихӣ, назариявӣ ва амалӣ дорад.

Диссертатсияи Завқизода С.А. ба талаботи бандҳои 31, 33, 34 ва 35 Тартиби додани дараҷаҳои илмӣ, ки бо Қарори Ҳукумати Ҷумҳурии Тоҷикистон аз 30 июни соли 2021, таҳти №267 тасдиқ шудааст, мутобиқат менамояд. Диссертатсия аз ҷониби муаллиф мустақилона навишта шуда, дорои мазмун ва мантиқи ягонаи дохилӣ мебошад.

Хулоса, рисолаи диссертатсионии Завқизода Солеҳ Амин ба талаботҳо оид ба корҳои диссертатсионӣ дар мавриди дарёфти дараҷаи илмии номзади илм мувофиқ буда, муаллифи он сазовори ноил гардидан ба дараҷаи илмии номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ аз рӯйи ихтисоси 12.00.11 – Фаъолияти судӣ; фаъолияти прокурорӣ; фаъолияти ҳимояи ҳуқуқ ва фаъолияти ҳифзи ҳуқуқ мебошад.

Тақриздиҳанда:
Сардори кафедраи назарияи идоракунии фаъолияти ҳифзи ҳуқуқи факултети № 1 Академияи ВКД Ҷумҳурии Тоҷикистон, номзади илмҳои ҳуқуқшиносӣ **А.Қ. Рустамзода**

Имзои А.Қ. Рустамзодаро тасдиқ мекунам:
Сардори шуъбаи кадрҳои Академияи ВКД ҶТ, полковники милитсия **Музаффарзода Б.З.**

Суроғаи муқарриз:
734012, Ҷумҳурии Тоҷикистон, ш. Душанбе, кӯч. М. Мастонгулов 3. Тел: (+992) 937797700
mirzorustamov@mail.ru